

Starověká Indie – kolébka jazyků?

Jaroslav Vacek, Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta, Ústav jižní a centrální Asie (jvck@bohem-net.cz)

Hlavní okruhy přednášky

0. Úvod – o Indii, její kultuře, zeměpisný pohled (mapa, vybrané pohledy na Indii)

1. Poříčí řeky Indu – protoindická civilizace.

Příchody do Indie (mapa)

Hlavní jazykové rodiny: mundské, indoevropské (indoárijské), drávidské

2. Indoárijské jazyky – sanskrt; moderní – hindí, bengálí, maráthí; urdú

Indoevropská rodina; indická domácí jazykovědná tradice

Ukázky podobností sanskrtu s češtinou a dalšími vybranými jazyky

3. Drávidské jazyky – tamilština (*tami*), malajálámština, telugština, kannadština aj.

Příbuzenství – původ z Lemurie dle domácí tradice (mapka)

– Altajské jazyky, Eurasie (mapa)

Ukázky podobností s altajskými jazyky

2. Indoárijské jazyky – sanskrt; moderní – hindí, bengálí, maráthí; urdú

- Filippo Sassetti (v Goe 1583–88) – italské a sa. číslovky

- G.L. Coeurdoux (1691–1779) – teorii příbuzenství v r. 1764, publikace až 1808 (*Mémoire de l'académie des inscriptions*, 49, pp. 647–667)
- William Jones (1746–94), soudce ve Fort William v Kalkatě, předn. 2.2.1786 v Royal Asiatic Society; vydáno *Asiatic Researches*, I, 1788, p. 422n.)

Sanskrt – slova

Číslovky:

<i>eka-</i>	=	jedna	(lat. <i>ūnus</i> ; něm. <i>eins</i>)
<i>dva-</i>	=	dva	(lat. <i>duo</i> ; něm. <i>zwei</i>)
<i>tri-</i>	=	tři	(lat. <i>trēs</i> ; něm. <i>drei</i>)
<i>čatur-</i>	=	čtyři	(lat. <i>quattuor</i> ; něm. <i>vier</i>)
<i>pañča-</i>	=	pět	(lat. <i>quīnque</i> ; něm. <i>fünf</i>)
<i>ṣaṣ-</i>	=	šest	(lat. <i>sex</i> ; něm. <i>sechs</i>)
<i>sapta-</i>	=	sedm	(lat. <i>septem</i> ; něm. <i>sieben</i>)
<i>aṣṭa-</i>	=	osm	(lat. <i>octō</i> ; něm. <i>acht</i>)
<i>nava-</i>	=	devět	(lat. <i>novem</i> ; něm. <i>neun</i>)
<i>daśa-</i>	=	deset	(lat. <i>decem</i> ; něm. <i>zehn</i>)
<i>śata-</i>	=	sto	(lat. <i>centum</i> ; něm. <i>hundert</i>)

pūrvā- prvý, předchozí (stsl. *прѣвъ*; st. angl. *forma* první, dřívější; angl. *former*; cf. lit. *pirmas*; lat. *primus*)

mātar- = matka (lat. *māter*; něm. *Mutter*)

pitr- / *pitā* = otec (lat. *pater*; něm. *Vater*)

sūnu- = syn (stsl. *сынъ*; lit. *sūnūs*; něm. *Sohn*)

duhit- / *duhitar-* dcera (ř. *δουάτηρ*; got. *daúhtar*; lit. *duktė*; stsl. *дѣšti*, gen. *дѣštere*)

bhrāt- / *bhrātar-* = bratr (lat. *frāter*; něm. *Bruder*)

svas- / *svasar-* = sestra (lat. *soror*; něm. *Schwester*)

snuṣā- snacha (stsl. *snъcha*; lat. *nurus*; ahd. *snur*; něm. *Schnur*)

jani, *janī*, *jāni* = žena (častěji *nārī*) (< *jan-* roditi) (cf. lat. *indi-gena* domo-rodec, domorodý)

jana- = rod, původ (lat. *genus* rod, původ; ř. *γένος*)

jan-, *janati* = roditi (lat. *generō* plodit; *genus*; *genitor* ploditel, otec)

as- býti (cf. č. *jest*; r. *jest'*; lit. *ėsti*; lat. *est*; ř. *έστι*; něm. *ist*)

asmi = jsem (lat. *sum*)

smaḥ = jsme (lat. *sumus*)

asī = jsi (lat. *es*)

stha = jste (lat. *estis*)

asti = jest (lat. *est*)   *santi* = jsou (lat. *sunt*)

pačati = péci (toch. *pāk-* vařit; lit. *kepù* peču; lat. *coquo* vařím; cf. ř. *ἄστο-κόπος*

pekař chleba < * *ἄστο-πόσ^wος* [Mykény: *a-to-po-qo*]

cf. č. *peku* vedle *peču*)

pačāmi   *pačāmaḥ*   (duál: *pačāvaḥ*)

pačasi   *pačatha*

pačati   *pačanti*

bhū-, *bhavati* = být, stávat se (lit. *būti* být; cf. lat. *fuī* byl jsem; st. irsky *buith* být;
st.něm. *būan* postavit, bydlet)

sad-, *sīdati* = sedět (lat. *sedere*; got. *sītan*)

smi-, *smayate* = smát se (stsl. *smijati se*) (cf. a. *smile*)

(*smayasi* = směješ se; *smayāmaḥ* = smějeme se; *smayatha* = smějete se)

bhī-, *bhayati*, *bhayate* = bát se (stsl. *bojati se*; lit. *bijóti*)

pad-, *padyate* padat, hynout (č. *padat*; souvisí s **ped-* noha, sa. *pāt* – viz níže)

srovnej: *pat-*, *patati* = padat, létat; spěchat (ř. *πετομαι* letím; lat. *petō* jdu na něco,
spěchám)

dā-, *dadāmi*, *dadāti* = dát (lat. *dō*, *dare*; ř. *δίδωμι*)

vid-, *veda* = vědět, on ví (č. vidět; lat. *videre* vidět; got. *wait* ví)

vid- vědění; *veda-* vědění (posvátné); pocit, vnímání (cf. č. věda; got. *un-witi*
nevědomost; st. ang. *witt* pochopení)

jñā-, *jānāti* = znát (lit. *žinóti*; lat. *gnosco*)

dhmā-, *dham-* = foukat, vanout (cf. č. *douti*; *dmouti*; lit. *dūmti* foukat)

śru-, *śṛṇoti* slyšeti (stsl. *sluti* = slouti, slynouti; lat. *cluere* jmenovat se; ř. *κλύω*
slyším; got. *hliuma* sluch)

śvit-, *śvetate* = být světlý, bílý (cf. svítit, světlo; stsl. *světъ* = světlo; *svěšta* = svíce)

śveta- = bílý (cf. světlo) (got. *hveits* 'bílý', něm. *weiß*; a. *white*)

ruc- záře, světlo; (stsl. *luča* paprsek; lat. *lux* světlo; st.něm. *liocht* světlý) (cf. č. louč;
proluka – dial. úsvit)

ruc-, *rocate* svítit, zářit (lat. *lucere* svítit)

sup-, *svapiti* = spát (stsl. *sъpati*; lat. *sōpīre* uspat)

budh-, *budhyati*, *budhyate*; *bodhati*, *bodhate* = bdít, chápat, rozumět (stsl. *buditi*; ř.

πεύδομαι vnímám, dovídám se, ptám se; got. *ana-buidan* přikazovat;

něm. *bieten*)

Buddha- = Probuzený

ru-, *ruvati*, *ravati* = křičet, řvát (cf. rus. *revet*)
rava- = řev (lat. *rūmor* hukot, volání; zvěst)

ru-, *ravate* = rozbít, rozdrtit na kousky; *ruta-* rozbitý, rozpolcený (cf. č. *rýti*);
(lat. *ruō* spěchat, kvapit; rýt, rozrývat)

lubh-, *lubhyati* = toužit po něčem (cf. stsl. *ljubiti* milovat; cf. č. *líbiti*, *libo*)
(lat. *libet*, *lubet*; *libidō* – záliba, vášeň; něm. *Liebe*)

lup-, *lumpati* = loupit (něm. *rauben*)
plu-, *plavate* = plavat (lat. *per-plovēre* prosakovat; *pluit* prší; lit. *pláuti* plave)
vṛṣ-, *varṣati* = pršet

vṛt-, *vartate* = točit se, vrtět se (lat. *vertere*; stsl. *vrtěti se*; cf. něm. *-wärts*)
vā-, *vāti* = vanout, foukat (vítr) (stsl. *vějati*; lat. *ventus*; got. *winds*)
(cf. *nir-vāṇa* = „vy-vanutí“)

svan-, *svanati* zvučet, znít, hlučet (lat. *sonere*), cf. znít (< *zvnět'), zvon
pard-, *pardate* = bzdít (č. *prděti*; ř. *περδω*; lat. *pedere*; sthn. *ferzan*; a. *fart*)
yabhati = souložit (ve slovanštině; a v ř. *οἴρω*)

mṛd-/mrad-, *mṛdnāti*, *mardati* = tlačit, drtit, tlouci (cf. lat. *mordeō* koušu)

priya- = milý (cf. příjemný) (got. *frijōn* milovat; *frijōnd-s* přítel; něm. *frei* etc.
+ *Freya* – bohyně lásky; cf. Freitag – den Venuše; lat. *dies Veneris*, "den
[planety] Venuše; cf. fr. Vendredi < st. fr. *vendresdi*)

dīrgha- = dlouhý (r. *dolgij*; ř. *δολιχός*; lat. *in-dulgere* oddávati se něčemu dlouho)

pūrṇa- = plný (r. *polnyj*; lat. *plēnus*; got. *fulls*)

laghu- = lehký (lat. *levis*; got. *leihts*)

yuvan-, gen. *yūn-as* = mladý (lat. *iuvenis*; lit. *jáunas*; stsl. *junъ*; stč. *junoch* > *jinoch*;
cf. č. *junák*; něm. *jung*)

rudhira- = rudý, červený, krvavý (cf. č. *rdíti se*; lat. *ruber*, *rūfus*; něm. *rot*)

nas/nās, *nāsā-* = nos (lat. *nāsus*; něm. *Nase*;

nakha- = nehet (lit. *nāgas* dráp; něm. *Nagel*; lat. *unguis*)

oṣṭha- = ret (cf. ústa; lat. *ōs*, *oris* huba, tlama)

bhrū-, *bhruva-* = obočí (cf. *brva*; lit. *bruvīs*; něm. *Braue*)

danta- = zub (lat. *dēns*, *dentis*; st. něm. *zand*)

cf. *jambha-* véd. zub (č. *zub*; ř. *γομφος* klín, kolík)

pad-, *pāt*, *pada-*, *pāda-* = noha (lat. *pēs*, g. *pedis* noha, kopyto; *per pedēs*; got. *fōtus*)

vasanta- = jaro (cf. *vesna*; lat. *vēr* jaro)

hima- = chlad, mráz; zimní doba (cf. č. *zima*; lat. *hiems*) (cf. Himálaja)

nakta- (Rvéda. *nak*) noc (lot. *nakt*; lat. *nox*; něm. *Nacht*)
dina- = den (lot. *diena*; lat. *diēs*; cf. *nūn-dinus* na devátý den připadající – *nonus dies*)

agni- oheň (stsl. *ognь*; lit. *ungis*; lat. *ignis*) (!! > střind. *aggi* > hindi *āg*)
dhūma- = dým (lat. *fūmus*; st.něm. *toum pára*, výpar)
madhu- = med (lit. *medus*; lat. *mel*, g. *melis*)
māṃsa- = maso (got. *mimz*; lit. *meisa*)
palāva- = pleva (lat. *palea*; lot. *pelus*, *pelavas*)
rasa- = šťáva, tekutina; později chuť (cf. č. *rosa*; lat. *rōs rosa*, voda, mléko, slzy)
yuga- = jho (stsl. *igo*; lat. *iugum*; got. *juk*); cf. *yoga-*, *yogin-* > č. *jóga*, *jógin*
(< *yuj-* spojovat; lit. *jūngiu* zapojuji do jha; cf. lat. *iungō* spojuji; *con-iug-*

rč- = výrok, posvátný výrok, hymnus; souvisí s českým „rci, rcete, řeč, říci“ (cf. lit. *rékti* křičet; toch. *reki* slovo, řeč; lat. *loqui* mluvit (Machek, přes rozdíl *r/l*)

mūṣ, mūṣa- = myš (lat. *mūs*; stn. *mūs*)

aviḥ = ovce (lit. *avis*; lat. *ovis*)

vṛka- = vlk (lat. *lupus*; got. *wulfs*; něm. *Wolf*)

makṣā, makṣikā = moucha (lat. *musca*)

dhenu- kráva (lit. *dieni*); cf. *dhayati* sát, pít; cf. č. dojití; stsl. *dojō* kojít, nechat sát)

aśva- = kůň (lit. *ašvā* kobyła; lat. *equus*, ř. *hippos ἵππος*)

paśu- = dobytek, krávy (lat. *pecus* brav, dobytek; stn. *fihu*)

ṛkṣa- = medvěd (lat. *ursus*; alb. *arí*)

sloka (< sa. *śloka-*) souvisí s *śru-* = slyšet (viz výše)

Učená společnost

11.11.2008

Starověká Indie – kolébka jazyků?

Jaroslav Vacek, Univerzita Karlova v Praze,
Filosofická fakulta, Ústav jižní a centrální Asie

3. Drávidské jazyky – tamilština (*tamiḷ*), malajálámština, telugština, kannadština aj.

- Rev. Robert Caldwell – 1855 Srovnávací gramatika drávidských jazyků
Scythian, Finno-Ugrian – odkazuje na podobnosti
- K.H. Menges – 2. pol. 20. st. – s tureckými jazyky
- Susumu Ohno – s japonštinou (70.-80. léta)
- David W. McAlpin – s elamštinou (70. léta)
(Shrnutí viz. Kamil V. Zvelebil: *Dravidina Linguistics, An Introduction*.
Pondicherry, 1990)

Tamilové sami – mýtické příbuzenství: Lemurie (mapka)
zoolog Philip Sclater 1864, lemurové na Madagaskaru

Vybraná drávidská a altajská slova

(1) Ta. *kāl* leg, foot (DEDR 1479) – Mo. *köl* leg

(2) Ta. *karu* (DEDR 1395) – Mo. *xar-a* black

(3) Ta. *maram* tree, wood (DEDR 4711a) – Mo. *modu(n)* tree

(4) Ta. *cey* / Ka. *key* / Koṇḍa *ki-* to do (DEDR 1957) – Mo. *ki-* to do

(5)

Ta. *ammā* mother, matron, lady (DEDR 183)

Mo. *em-e* woman, wife; female

MT. *UMIGDE* female of animals

Chuv. *AMA I* mother, female (of animals)

(6)

Ta. *akkā, akkai, akkacci, akkaicci* etc. elder sister (DEDR 23)

Mo. *egeci* elder sister; older (referring to the age of women)

MT. *EKĪN* sister (11 MT. languages)

OT. *EKÄ* elder sister, auntie

(7)

Ta. *ki/a-* to say, *ki/avu* word, speech, language; Go. *kel-* to tell (DEDR 2017b)

Mo. *kele-* to utter words, speak, say, tell

MT. *KILAN* to shout (Evenk. < Yak.); Even. *kiŋja* sonorous (voice)

OT. *kele:çü:* talk, conversation (< Mo. according to Cl., 716)

Yakut *kylan-* to shout sharply, to yell

(8)

Ta. *amai-* to abide, remain, become still, quiet, subside;

amar- to abide, remain, become tranquil; (DEDR 161)

Mo. *amu-* to rest, relax, feel contentment, be relieved

amara-, amura- to rest, relax

OT. *amril-/amrul-*, pass. of **amur-*, to be at peace and quiet

(9a)

Ta. *aiṅkā-* to open the mouth (12 Dravidian languages; DEDR 34)

Mo. *angyai-* to open up; to open the mouth; *ongyui-* to become wide open

MT. *ADA I* mouth (animal); Evenk. *āṅā-* to open the mouth (animal)

OT. *aḡiz* the mouth; Yak. *aṅa* open; *aṅaj, āṅāj, oṅoj* to become open

(9b)

Ta. *āvi* to gape, yawn; To. *o:pu/ly-* to yawn; Koḍ. *a:va/ḷic-* to yawn (DEDR 392)

Mo. *ebsije-* to yawn; *ebsijel* a yawn, yawning

MT. *ABŽAN-* to open (the mouth); Neg. *avžan-* to open the mouth

(10)

Ta. *acai-* to be weary, exhausted; *acāvu-* to droop, languish, grow slack (DEDR 39)
Mo. *ece-* b. to become exhausted or tired; *ecege-* (caus.) to exhaust
MT. *AŽA-* to annoy; be tired (from the journey); Neg. *ažā-*, *ažaya-*, *ažaja-* to be idle, lazy

(11)

Ta. *ā-* /*āku-* to be, become, come into existence; *ākku-* caus. to cause to be etc. (DEDR 333)

Mo. *a-* (defective auxiliary and copula) to be; *ayu-* 1.b to complete, finish

MT. *Ō-* to make; Evenk. *ō-* to make; to become, happen

(12)

Ma. *ēku-ka* to give, bestow (DEDR 872)

Ta. *iku-* to give; Ka. *ikku-* to give; *iŋgu-* to give (DEDR 416)

Mo. *ög-* to give, give away; *öngürzi-* for a stingy person to become generous

(13)

Kur. *ēxnā* to loose heat; *ēxrnā* (heat of the day) abates (DEDR 875)

Mo. *akira-* 2. to freeze through to the bottom (of water); *agi-* 2. to freeze; *agira-* 2. to freeze

(14)

Ta. *ōriku-* to grow, rise high (as a tree), ascend (as a flame, be lofty);

ōkku- to raise, lift up, cause to rise (DEDR 1033)

Mo. *öngēi-* (*önggei-*) to overhang, jut or project over;

ögedē upwards, uphill, upstream; *oysui-* 1. to be haughty; *oki* n. top; *okila-* to be on top

MT. *OFATA* summit (of a hill; Even.)

Uig., Chag. *ay* aufsteigen, sich erheben; Kom., Osm. *a:ğ-/ağ-* to rise

(15a)

Ma. *kālu-ka* to burn, flame;

Te. *kālu-* to burn, be burnt, scalded, scorched;

kālcu- to burn (tr.), set fire to, singe (DEDR 1500)

Mo. *kölcü-* to warm; become warm;

xala- 2. to be warm or hot; to be(come) warmed up; *xalayun* hot; warm;

MT. *KALAN* kettle

(15b)

Ta. *koḷli* firebrand, fire; *koḷuttu-* to kindle, set on fire, ignite; (DEDR 2158)

Mo. *yal* fire, conflagration; *yalla-* to kindle, burn; to heat; *yalda-* to burn; *yolumta* fireplace in a yurt

MT. *KORŌVKĀN-* to burn up; *KURGI-* to burn; *GUL-* I to sparkle; Evenk. *gul-* to glitter (lightning)

OT. *kö:z* burning embers

(16)

Ta. *kuru* short, dwarfish; become short;

kuruku- to grow short, stumpy, shrink (DEDR 1851)

Mo. *xoru-* to diminish, decrease; become depleted; wane, lessen;

xoruya- (caus.) to diminish, lessen, decrease, abridge; destroy, etc.;

(17a)

Ta. *kuri*- to be cold (DEDR 1834)

Mo. *köldü-* to freeze; *kölmü-* to freeze over; *xalimtu-* to freeze over, for ice to form on the surface

MT. *KURER-* to freeze (ice on window); *KALĬ-* 2. to freeze through

(17b)

Ko. *korv-* to be cold; Kol. *karvun* cold (DEDR 2168)

Mo. *körü-* to cool off; to freeze, congeal; *körüge-* to cool off, freeze

OT. *ka:r* snow

(17c)

Pa. *girgira* cold; Ga. *girgira* id.; Go. *kiriṅ-*, *kiḍāṅ-* to be cold; Kur. *kīrnā* to be cold (DEDR 1568)

MT. *GĒR* cool, fresh; Evenk. *gēr*, *gīr* cool; *GILLI* cold; Evenk. *gillē* oh, how cold!

OT., Uig. *kyš* Winter; Kaz., Yak., *kys* id.; Chuv. *xəl* id.

(18)

Ta. *kūr-* to be sharp (the edge of an instrument), be keen (the intellect); pointed edge (DEDR 1898)

Mo. *kurca* sharp, acute; quick, prompt, alert, keen; intelligent; bright;

Tur.: Uig. *kurč* scharf

(19)

Ta. *kōru-* to request, wish;

kocuru, *kucar* anything extra obtained from a shopkeeper as a bargain (DEDR 2232)

Mo. *yorī* (*yorī*) expectation, hope; desire, wish;

kūse- to wish, desire, long for, crave; to strive after; to beg, solicit

OT. *QOL-* to ask for

(20)

Kur. *bē'enā* to be, stay (DEDR 4427)

Mo. *bai-* to be (copula), stay, exist, live, reside; to occur, be found at a certain place

MT. *BI-* to be, to exist (in a place)

(21)

Ta. *tāvu-* to jump up, skip over, leap over; attack, fly

Ka. *tāgu* to jump, skip, leap over (DEDR 3177)

Mo. *daba-* to climb over, cross over, ascend;

tayul-, *toyul-*, *tuyul-* a. to pass; to surmount, overcome;

tangyalza- to carry one's head high; *tangnai*, *tanglai* b. hillock

debke- to jump, leap; *debsi-* to rise, go up; to develop, advance, etc.
degde- to rise; to fly up; to jump, hop; *tegdei-* 2. to rise up
 MT. *DĀĠ-* to cross over; var. Neg. *dav-*
DIGDE- to cross over (a river on a log)
TĪBADA high (Even.); *TIPĪ-* to rise (smoke, vapour)
TEGE- 2. to rise from bed, to rise after sleep
TEĐNE- to jump over; *DEBGĚK-* to rise into the air (dust, etc.)
 OT. *ta:ğ* mountain; var. *dağ*, *da:ğ*
teŋ- soar, shoot high

Uvnitř tohoto modelu lze najít i jednotlivé přímé paralely:

Ta. *tippai* mound, elevated ground; Ka. *tippe* heap, hillock, dunghill; etc. (DEDR 3229)

Mo. *deb* 3. terrace; hillock; *debegül* hillock on a swamp or marsh

MT. *DĪV* mountainous (top, summit etc.)

(22)

Ta. *mey* body; Ma. *mey*, *mai* body, person; Ko. *may* body; To. *moy* body;? *mīy* vulva of animals; Ka. *may(i)* etc. body etc. etc. (DEDR 5073)

Mo. *bej-e(n)* body; physique, organism; *umai* matrix, womb

(23)

Ta. *kōfi* gallinaceous fowl; Ka. *kōfi* a cock, a hen, a fowl in general; Tu. *kōri*, *kōfi* fowl (DEDR 2248)

Kol. *kor* hen, cock, fowl; Pe. *kozu*, *kuzu* (pl. *kosku*, *kusku*) fowl (DEDR 2160)

Mo. *xoru* hazel grouse, grey hen; *xur* 2. black grouse

MT. *KŌRI* mythical bird; *GUS* eagle

OT. *kuş*, var. *ku:ş*, *ko:ş* bird

(24)

Ta. *takar* sheep, ram, goat, male of certain animals [DEDR 3000]

Mo. *teke* wild goat, ibex (*Capra siberica*); uncastrated goat

MT. *TIDER* deer (taboo) (Evenk.); *TIPADA* male elk (Oroch.)

OT. *teke*; *tekke*, *deke*: he-goat; Chuv. *taka* ram, sheep

Avšak hláskoslovně správné turecké slovo je:

tavar původně “dobytek”

Clauson dodává, že slovo bylo později vypůjčeno ve smyslu “stádo jako majetek” a později znamenalo už jen “zboží”, a v tomto významu se slovo dostalo také do mongolštiny (*tavar/tabar*) “zboží; majetek”, a také do ruštiny jako *tovar* “zboží”, a dalších jazyků.

Některé turkické jazyky však zachovaly původní význam, např.:

Turkic *davar* cattle, live stock; herd of sheep

Turkmen *davar* cattle

Chagatai, Osm. *tavar* Haustiere, das Vieh, haupts. die Schafe

Yakut *tāba* deer, stag

(25)

BEND / BENT – ELBOW / KNEE

Ka. *toriku* to stoop

Malt. *tonqe* to bend, bend the knees slightly while dancing;
tonqro bent (DEDR 3478)

Kol. *tonge* knee; Nk. (Ch.) *tongre* elbow, knee; Go. *tongra*, *tongrā* knee; *tongi*
elbow (DEDR 2983)

***

Mo. *tongyui-* to stoop, bend; to bend or incline the head; to bow

dokii- to become bent, crooked, or stooping

tokir crippled, bent; stiff (of arms, legs, etc.)

takii- to become crippled, bent, oblique

toxui, *toxai* elbow

?*taxim* the ham, the hollow behind the knee joint

***

MT. *TODKOJ-* to incline (MTD II,197)

DUDKĀ- to nod the head (MTD I,224)

TAXĪ II knee cap; knee (of cattle) (MTD II,153)